

Asia: VN/12531/2021

LAUSUNTOPYYNTÖ VAMMAISPALVELULAINSÄÄDÄNNÖN UUDISTUKSESTA

Lausunnonantajan tausta

1. Vastaaajan taustaorganisaatio

Vammaisjärjestö [Suomen Angelman - yhdistys ry]

Yleistä hallituksen esitysluonnoksesta

2. Ovatko esitysluonnoksen pykälät selkeitä?

Kyllä pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi

Osa epämääräisiä , tulkinnanvaraisia. Enemmän vammaislähtöisyyttä niin, että tarjottava palvelu selkeästi määritelty, ei tulkinnanvaraisuutta. esim 20 § Vammaiselle henkilölle on järjestettävä päivätoimintaa joka vastaa sisällöltään, määrältään

ja toteuttamistavaltaan henkilön yksilöllisiin toiveisiin ja tarpeisiin. Tarvittaessa on turvattava

mahdollisuus osallistua toimintaan viitenä päivänä viikossa. -> Vammaiselle henkilölle on järjestettävä tarvittaessa päivätoimintaa viitenä päivänä viikossa joka vastaa sisällöltään, määrältään ja toteuttamistavaltaan henkilön yksilöllisiin toiveisiin ja tarpeisiin.

3. Tukevatko pykälien perustelut hyvin lain soveltajaa?

Kyllä pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi

-

4. Vahvistaako esitys vammaisten henkilöiden yhdenvertaisuutta?

Ei pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi

Vaikeavammaiset, jotka eivät osaa /pysty ilmaisemaan itseään tai toimimaan omatoimisesti jäävät monissa pykälissä ilman palvelua ja tulkinnan varaan. Voimavararajaus henkilökohtainen apu pykälässä syrjii vaikeavammaisia, joilla kommunikointi erityisen haastavaa . Kaikille vammaisille subjektiivinen oikeus henkilökohtaiseen apuun vähintään 30 tuntia kuukaudessa, jotta voivat harrastaa, ulkoilla, osallistua kulttuuriin jne kuten vammattomatkin vaikkeivat osaisi itse ilmaista. Läheisten/omaisten tulkinta asiaan pitäisi huomioida näissä tapauksissa. Ei rajoita itsemääräämisoikeutta mutta lisäisi osallistumismahdollisuutta yhdenvertaisena yhteiskuntaan.

5. Lisääkö esitys vammaisten henkilöiden osallisuutta yhteiskunnassa?

Ei pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi

Vaikeavammaiset, jotka eivät osaa /pysty ilmaisemaan itseään tai toimimaan omatoimisesti jäävät monissa pykälissä ilman palvelua ja tulkinnan varaan. Voimavararajaus henkilökohtainen apu pykälässä syrjii vaikeavammaisia, joilla kommunikointi erityisen haastavaa . Kaikille vammaisille subjektiivinen oikeus henkilökohtaiseen apuun vähintään 30 tuntia kuukaudessa, jotta voivat harrastaa, ulkoilla, osallistua kulttuuriin jne kuten vammattomatkin vaikkeivat osaisi itse ilmaista. Läheisten/omaisten tulkinta asiaan pitäisi huomioida näissä tapauksissa. Ei rajoita itsemääräämisoikeutta mutta lisäisi osallistumismahdollisuutta yhdenvertaisena yhteiskuntaan.

Itsemääräämisoikeuden ja omatoimisuuden korostuminen on hyvä asia, mutta vaikeammin vaimmaisilla pitää olla kaikki samat oikeudet palveluihin, koska he ovat erityisesti heitä , jotka eivät kykene itseään ilmaisemaan ja jäävät helposti ilman palveluja.

6. Parantaako esitys vammaisen henkilön mahdollisuuksia saada yksilöllisen tarpeensa mukaisia palveluita vamman tai sairauden laadusta riippumatta?

Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi

-

7. Mitä haluaisit ehdottomasti säilyttää esityksessä ja miksi (asiakokonaisuus, pykälä, kohta perusteluissa tms.)? Mainitse avovastauksessa (lyhyesti) enintään kolme asiaa.

-

1.

-

2.

-

3.

-

8. Mitä haluaisit ehdottomasti poistaa tai muuttaa esityksessä ja miksi (asiakokonaisuus, pykälä, kohta perusteluissa tms.)? Mainitse avovastauksessa (lyhyesti) enintään kolme asiaa.

-

1.

9 §

Henkilökohtainen apu

Vammaisella henkilöllä on oikeus saada henkilökohtaista apua, jos hän tarvitsee välttämättä ja toistuvasti toisen henkilön apua:

1) päivittäisissä toimissa;

2) työssä tai opiskelussa;

3) vuorovaikutuksessa, vapaa-ajan toiminnassa tai yhteiskunnallisessa osallistumisessa.

Henkilökohtaisen avun tarkoituksena on, että vammaisen henkilön itsemääräämisoikeus toteutuu yhdenvertaisesti muiden kanssa niissäkin tilanteissa, joissa hän tarvitsee toisen henkilön apua.

Henkilökohtaisen avun myöntämisen edellytyksenä on, että vammaisen henkilö kykenee itseenäisesti tai tuettuna ilmaisemaan tahtonsa avun sisällöstä. -> Tämä viimeinen lause, voimavaraajaus pistettava. Syrjii vaikeavammaisia. Laissa pitäisi taata kaikille vaikeavammaisille vähintään 30 tuntia henkilökohtaista apua 3) kohdan asioihin. Yhdenvertaisuus ja mahdollisuus osallistua kuten vammattomatkin ilman tulkinnan varaa. Läheisen /vammaisen hyvin tuntevan mielipidettä pitäisi kuulla tulkinnassa tällöin, ei estä itsemääräämisoikeutta vaan lisäisi vapaa-ajan osallistumismahdollisuuksia.

2.

pykälä 14: Asumisen tuessa pitäisi huomioida, että asumisjärjestelyt tulee toteuttaa niin, että vammaisen asuminen on pysyvää ja muutoksia ei tule ellei vammaisen tarpeesta lähtevää, ei kilpailutusta. Lisäksi asumisessa vaikeavammaisen kohdalla pitäisi huomioida kohtuullinen läheisyys omaisista /läheisistä, jotta sosiaaliset kontaktit läheisiin mahdollisia. Lakimme eivät tue tässä kohtaa YK:n vammaisten oikeuksia. Asumismahdollisuuksia pitäisi olla enemmän tarjolla, myös haastavasti käyttäytyville ja vaikeavammaisille, jotka eivät osaa tahtoaan ilmaista. Myös aikuisten vammaisten ryhmäkotien koko pitäisi rajata 7 henkilöön, haastavammin käyttäytyvien/vaikeammin vammaisten kohdalla 3-4 henkeen.

3.

-

9. Ottaako esitys riittävästi huomioon vammaisten lasten tarpeet?

Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi

-

10. Voidaanko esityksen mukaisilla palveluilla vastata kattavasti hengityshalvauspotilaiden palvelutarpeisiin?

Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi

-

Soveltamisala

11. Onko lain soveltamisala tarkoituksenmukainen?

Kyllä pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi

-

Palvelut

12. Ottavatko valmennusta, henkilökohtaista apua ja erityistä tukea koskevat säännökset kokonaisuutena arvioiden riittävästi huomioon eri tavoin vammaisten henkilöiden tarpeet?

Eivät pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi

Henkilökohtainen apu; voimavararajaus syrjivä. Erityistä tukea kohdassa tai muualla tulisi vaikeavammisten läheisten mielipide vammaisen asioissa huomioida esim itsemäärämisoikeutta tukevana, koska heillä eniten tietoa kun kommuniokointi haastavaa siitä , mitä asioita vammaisen haluaisi esim vapaa-ajallaan tehdä ja osaavat tulkita jo eleistä vammaisen hyvinvointia ja terveydentilaa.

13. Onko valmennusta koskevien pykälien (7-8 §) sisältö tarkoituksenmukainen?

Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi

-

14. Esityksessä ns. kuntouttavan varhaiskasvatuksen järjestäminen vammaispalvelulain mukaisena valmennuksena edellyttää palvelun maksuttomuudesta säättämistä varhaiskasvatuksen asiakasmaksulaissa ja kuntien menettämän asiakasmaksutulon korvaamista kunnille vuosittain osana tähän esitykseen käytettävissä olevaa valtionosuutta.

Onko varhaiskasvatuksen järjestäminen vammaispalveluna tarkoituksenmukaista?

Kyllä

Perustele tarvittaessa kantasi

Varhaiskasvatuksen järjestäminen vammaispalvelulain mukaisena on tärkeää ja oltava maksutonta , kuntouttavaa päivähoidoa.

15. Onko henkilökohtaista apua koskevien pykälien (9-11 §) sisältö tarkoituksenmukainen?

Ei pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi

Vaikeavammaiset, jotka eivät osaa /pysty ilmaisemaan itseään tai toimimaan omatoimisesti jäävät monissa pykälissä ilman palvelua ja tulkinnan varaan. Voimavararajaus henkilökohtainen apu pykälässä syrjii vaikeavammaisia, joilla kommunikointi erityisen haastavaa . Kaikille vammaisille subjektiivinen oikeus henkilökohtaiseen apuun vähintään 30 tuntia kuukaudessa, jotta voivat harrastaa, ulkoilla, osallistua kulttuuriin jne kuten vammattomatkin vaikeivat osaisi itse ilmaista. Läheisten/omaisten tulkinta asiaan pitäisi huomioida näissä tapauksissa. Ei rajoita itsemääräämisoikeutta mutta lisäisi osallistumismahdollisuutta yhdenvertaisena yhteiskuntaan.

Itsemääräämisoikeuden ja omatoimisuuden korostuminen on hyvä asia, mutta vaikeammin vaimmaisilla pitää olla kaikki samat oikeudet palveluihin, koska he ovat erityisesti heitä , jotka eivät kykene itseään ilmaisemaan ja jäävät helposti ilman palveluja.

16. Onko erityistä tukea koskevien pykälien (12-13 §) sisältö tarkoituksenmukainen?

-

Perustele tarvittaessa kantasi

Erityistä tukea kohdassa tai muualla tulisi vaikeavammisten läheisten mielipide vammaisen asioissa huomioida esim itsemääräämisoikeutta tukevana, koska heillä eniten tietoa kun kommunikointi haastavaa siitä , mitä asioita vammaisen haluaisi esim vapaa-ajallaan tehdä ja osaavat tulkita jo eleistä vammaisen hyvinvointia ja terveydentilaa.

17. Onko erityisestä osallisuuden tuesta tarpeellista säätää palveluna (12 § 2 mom. 1 kohta)?

Kyllä

Perustele tarvittaessa kantasi

Kyllä ja tähän pitäisi lisätä yhteistyö ja läheisen /omaisen kuuleminen.Erityistä tukea kohdassa tai muualla tulisi vaikeavammisten läheisten mielipide vammaisen asioissa huomioida esim itsemääräämisoikeutta tukevana, koska heillä eniten tietoa kun kommunikointi haastavaa siitä , mitä asioita vammaisen haluaisi esim vapaa-ajallaan tehdä ja osaavat tulkita jo eleistä vammaisen hyvinvointia ja terveydentilaa.

18. Onko tuestusta päätöksenteosta tarpeellista säätää palveluna (12 § 2 mom. 2 kohta)?

Kyllä

Perustele tarvittaessa kantasi

-

19. Onko vaativasta moniammatillisesta tuesta tarpeellista säätää palveluna (12 § 2 mom. 3 kohta)?

Kyllä

Perustele tarvittaessa kantasi

-

20. Onko asumisen tuen pykäläkokonaisuus (14-17 §) tarpeenmukainen?

Kyllä pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi

-

21. Onko säännös vammaisten lapsen asumisesta kodin ulkopuolella tarkoituksenmukainen?

-

Perustele tarvittaessa kantasi

-

22. Onko lyhytaikaista huolenpitoa koskeva pykälä (18 §) sisällöltään tarkoituksenmukainen?

Kyllä pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi

Perheen mielipide ja tarpeet on huomioitava yksilöllisesti.

23. Onko päivätoiminnasta (19 §) tarkoituksenmukaista säätää vammaispalvelulaissa?

Kyllä

Perustele tarvittaessa kantasi

kaikilla tulee olla mahdollisuus viiteen päivätoimintapäivään .

24. Onko tarkoituksenmukaista, että työtoiminnasta ja työllistymistä tukevasta toiminnasta ei säädetä vammaispalveluissa, jos niistä säädetään sosiaalihuolto- tai muussa laissa?

Kyllä

Perustele tarvittaessa kantasi

-

25. Onko liikkumisen tuen toteuttamistapoja tarpeellista monipuolistaa 22 §:ssä ehdotetulla tavalla?

Kyllä

Perustele tarvittaessa kantasi

-

26. Mikä on näkemyksenne liikkumisen tuen määrää (23 §) ja laajuutta (24 §) koskevista säännöksistä?

-

27. Onko taloudellista tukea koskeva pykälä (25 §) tarkoituksenmukainen?

Kyllä

Perustele tarvittaessa kantasi

-

28. Vammaispalvelulaki käsitellään eduskunnassa syksyllä 2022. Tavoitteena on lain voimaantulo 1.1.2023. Siirtymäsäännöksillä on tarkoitus antaa hyvinvointialueille aikaa lain toimeenpanoon. Alkuvaiheessa päätösten muuttaminen uuden lain mukaisiksi vaatii paljon taloudellisia- ja henkilöstövoimavaroja. Tämän vuoksi uudet erityistä osallisuuden tukea ja tuettua päätöksentekoa koskevat säännökset tulevat voimaan vasta 1.1.2025.

Helpottavatko voimaantulo- ja siirtymäsäännökset (33 ja 34 §) lain toimeenpanoa?

Kyllä

Perustele tarvittaessa kantasi

-

Kehitysvammalaki

29. Vastaavatko kehitysvammalain (muutettuna) voimaan jäävät itsemääräämisoikeuden vahvistamista ja perusoikeuksien rajoittamista koskevat säännökset riittävästi väliaikaiseen sääntelyn tarpeeseen?

Kyllä pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi

-

Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista

30. Ovatko sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annettuun lakiin ehdotetut muutokset tarkoituksenmukaisia?

Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi

-

31. Onko ehdotus vammaisen lapsen kodin ulkopuolisesta asumisesta perittävästä maksusta mielestäsi onnistunut?

-

Mikäli vastasit Ei, miten säätäisit maksun perusteista?

-

Esityksen vaikutukset

32. Antavatko esityksen arvioidut ihmisvaikutukset (vammaiset lapset ja aikuiset, iäkkäät henkilöt) oikean kuvan uudistuksen vaikutuksista?

Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi

-

33. Onko arvio esityksen kustannus- ja henkilövaikutuksista mielestänne realistinen?

Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi

-

34. Muut vapaamuotoiset huomiot esityksestä.

-

Kaivanto Tuija
Suomen Angelman -yhdistys ry